

האורחית לקושי באברה על המידות

(1) מסילת ישרים - הקדמה

אמר המחבר: החיבור הזה לא חברתיו ללמד לבני האדם את אשר לא ידעו אלא להזכירם את הידוע להם כבר ומפורסם אצלם פרסום גדול. כי לא תמצא ברוב דברי אלא דברים שרוב בני האדם יודעים אותם ולא מסתפקים בהם כלל, אלא שכפי רוב פרסומם וכנגד מה שאמתם גלויה לכל כך ההעלם מהם מצוי מאד והשכחה רבה...

ותראה אם תתבונן בהווה ברוב העולם כי רוב אנשי השכל המהיר והפקחים החריפים ישימו רוב התבוננם והסתכלותם בדקות החכמות ועומק העיונים איש איש כפי נטיית שכלו וחשקו הטבעי... אך מעטים יהיו מן המין הזה אשר יקבעו עיון ולימוד על עניני שלימות העבודה על האהבה על היראה על הדביקות ועל כל שאר חלקי החסידות.

ולא מפני שאין דברים אלה עיקרים אצלם, כי אם תשאל להם כל אחד יאמר שזהו העיקר הגדול ושלא ידומה חכם שיהיה חכם באמת שלא יתבררו אצלו כל הדברים האלה, אך מה שלא ירבו לעיין עליו הוא מפני רוב פרסום הדברים ופשיטותם אצלם, שלא יראה להם צורך להוציא בעיונם זמן רב, ולא ישאר לימוד הדברים האלה וקריאת הספרים מזה המין כי אם אצל אותם שאין שכלם כל כך דק וקרוב להיות גס שאלה תראה אותם שוקדים על כל זה ולא יזוזו ממנו...

(2) מוסר אביך א', א' - פנימיות היראה וטבעיותה

בהקדמה לספר מסילת ישרים כתב החסיד ז"ל שהעניינים הנדונים בספרו אמיתתם גלויה לכל, אלא שנשכחים בטבע ההרגל של פרסומם ופשיטותם.

הנה באמת ענין העבודה בכלל והיראה והאהבה והדבקות ידועים לכל, אבל הידיעה היא רק ידיעת השם לבדו ולא הכוונה שהשם נושא בקרבו...

וזהו בעצמו סבת ההעלם שלהם: מצד שהמון האנשים, אפילו החכמים, מורגלים בחכמות שבהן ענין שוה בדבור הפנימי כמו בדיבור החיצוני, ורוב החכמות כשידובר בהן יוכר מצד הדבור ערך העומק שבהן וההכרח לעיין בהן עד שידען, ואי אפשר לשום בעל שכל שהוא יצייר לו שהוא יודע אותן אם לא ידען, מה שאין כן כל עניני חובות הלב, שהמאמרים בחיצוניותם אינם לפי עומק החכמה שבהם כי לא נוסד בלשון כלל לדבר בכל פרטי ההבנה כפי הדרוש להם, ומי שאינו מתבונן לאשורם של דברים יחשוב שידוע הוא הדברים בידיעות השמות..."

(3) שמונה פרקים לרמב"ם - הקדמה (תרגום אבן תיבון).

ויעדנו פעמים רבות במה שקדם בזה החיבור, לדבר בזאת המסכת בעניינים מועילים ולהאריך בה קצת אריכות מפני שהיא קטנה. ואף על פי שתראה מבוארת וקלה להבין ולעשות מה שכוללת - אינה קלה על כל בני אדם ואין כל עניינה גם כן מובנים מבלי פרוש ארוך עם היותה מביאה לידי שלמות גדולה והצלחה אמיתית, ומפני זה ראיתי להרחיב בזה המאמר"

(4) ספרא קדושים פרשה ב

ואהבת לרעך כמוך רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה.

(5) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמים, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה.

(6) תלמוד בבלי מסכת נדרים דף מ עמוד א

מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה, לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו, ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, א"ל: רבי, החייתני! יצא ר' עקיבא ודרש: כל מי שאין מבקר חולים - כאילו שופך דמים.

(7) אבות דרבי נתן פרק ו (על והוי שותה בצמא את דבריהם)

מה היה תחילתו של ר' עקיבא. אמרו בן ארבעים שנה היה ולא שנה כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר אמר מי חקק אבן זו? אמרו לו המים שתדיר נופלים עליה בכל יום, מיד היה רבי עקיבא דן ק"ו בעצמו מה רך פסל את הקשה דברי תורה שקשין כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי שהוא בשר ודם, אמרו לו עקיבא אי אתה קורא אבנים שחקו מים (איוב י"ד י"ט). מיד חזר ללמוד תורה.